

**RAPPORT TØYEN TORG
– ET TEMPORÆRT MEDVIRKNINGSPROSJEKT 2015-2016**

**AV BYVERKSTEDET
FOR OSLO KOMMUNE V. BYMILJØETATEN**

INNHOLDSFORTEGNELSE:

Et medvirkningsprosjekt	s. 3
Torget som et inkluderende møtested	s. 4
Et byrom for barn	s.6
Bruk av offentlig rom på nye måter	s.7
Workshop for aktører på torget	s.8
Workshops med ungdom	s.11
Overlevering – åpning av torget	s.14
Veien videre - gode råd	s.17
Dokumentasjon	s.17

Et medvirkningsprosjekt

På oppdrag fra Bymiljøetaten i Oslo kommune og i samarbeid med Områdeløft Tøyen fikk ByVerkstedet i oppdrag å bygge en midlertidig byromsinstallasjon på Tøyen Torg. Dette i påvente av det permanente torget som kommer i løpet av 2016.

Målet med temporære prosjekter må være å teste nye ting, nye bruksområder, funksjoner og romligheter som kan gi erfaringer som man kan ta med seg videre i et permanent prosjekt. Alt må ikke være vellykket, det er også viktig å prøve ut ting og ideer og få erfaringer fra hva som virker og hvordan det tas imot og hva som ikke er like funksjonelt/vellykket.

Slike prosjekter bør også stå gjennom flere sesonger for å samle erfaringer fra prosjektet gjennom hele året, bruken sommer og vinter er svært ulik. Slike prosjekter bør ideelt sett gjennomføres i god tid før arbeidet med det permanente settes i gang slik at man kan trekke inn erfaringer fra de(t) temporære prosjektene. Temporæritet som verktøy har altså størst verdi når det benyttes i forkant av en ny prosjektering, som et erfaringsverktøy.

ByVerkstedet har valgt å jobbe ut fra et brukerperspektiv der medvirkning, ønsker og innspill fra folk og næringsaktører har vært utgangspunktet for hva vi har valgt å bygge. Vårt ønske er å bidra til et torg som stimulerer til aktivitet, deltakelse, nysgjerrighet.

For å få en forståelse av hva torget er i dag og hvilke potensialer og ønsker som finnes, har det vært viktig å snakke med ulike folk; Besøkende og beboere, næringsdrivende og andre som har et forhold til torget belyser dets utfordringer og muligheter på ulike måter basert på førstehånds erfaringer og opplevelser av stedet.

Torget som et inkluderende møtested

Aina Landsverk Hagen er en av forskerne bak stedsanalysen; ”Hva nå Tøyen”. I følge henne er torget i ferd med å reetableres som et møtested, mye pga. Postkontorets mange gjester. Flere av de ByVerkstedet har snakket med mente at man fremover bør ha fokus på de som bruker torget og ikke «turister» til bydelen - de som eksempelvis kommer dit kun for å gå på Postkontoret. Altså Tøyens beboere og ikke Tøyens besøkende.

Gjennom samtaler med folk på torget gjennom flere år har det blitt tydelig at det folk flest ønsker seg er et upretensjøs sted hvor man kan møtes, sitte ned og prate sammen. Benker og bord er noe mange ønsker seg mer av og at sitteplasser burde inkluderes i det ferdige designet på torget. Mange uttrykker ønske om å slippe å sitte på «utstilling» midt på torget og ønsker seg noen mer «skjermete» / intime plasser.

De ansatte på biblioteket trakk frem årstider som noe å ta hensyn til med eksempelvis behov for tak. Den endelige løsningen burde være noe som folk kan være delaktige i og som kan endres med årstidene.

En del av prosjektet inneholdt også et studentprosjekt med studenter fra 1. 2. og 3. år på Produktdesign ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HIOA). Disse jobbet med ulike medvirkningsmetoder og intervjuer/møter med brukere av torget og beboere rundt Tøyen. De fikk materialer og veiledning fra ByVerkstedet, samt deltok på våre workshops. De lagde så et eget prosjekt på torget; langbordet. Dette åpnet uken etter torget åpnet og da med en workshop hvor forbipasserende, barn, familier og andre kunne ta del i ferdigstillelsen av elementer som så ble skrudd på plass i bordet.

Ungdom på Tøyen må ofte gå tidligere hjem enn annen ungdom bl.a. pga. dårlig opplyste inngangspartier på torget. Mørke inngangspartier skaper mørke gater og oppleves som utrygt. Mange ungdommer i ungdomsskolen har gjort seg opp en tanke om deres egne muligheter for fremtiden. Aina Landsverk Hagen mener at det er for sent for å snu tankegangen til flere av disse.

Men de lar seg engasjere på vegne av småsøsken. De ønsker en trygg fremtid for de som kommer etter.

Et byrom for barn

Tøyen torg er et godt byrom for barn fordi det er avskjermet, avgrenset og uten trafikk. Foreldre kan ta seg en kaffe eller handle mens barna leker utenfor på torget. Torget bør derfor tilrettelegges som et godt og spennende sted for barn. Barnefamilier ønsker seg uformelle steder de kan oppholde seg med barna og ønsker primært en type møblering på torget som generelt innbyr til lek og bevegelse (men som ikke er lekeapparater). Trygghet er avgjørende for å skape gode byrom som folk vil bruke. Lys og oversikt er viktige faktorer. Tidligere hadde torget mange høye blomsterkrukker som skapte romlige barrierer og dårlig oversikt på torget. Vi valgte å fjerne disse og erstatte dem med lavere plantekasser som ikke hindrer fri sikt og som også gir en nærmere opplevelse av de grønne elementene.

Konkrete forslag til et mer inkluderende torg for alle:

- “Vreng” biblioteket, få aktivitetene deres ut på gateplan

- Flere sitteplasser, blandete typer

- Torget og møbleringen tilrettelegges i stor grad for småbarnsforeldre (barn 3-10 år). Mange småbarnsforeldre bruker Tøyen og Tøyen torg, både på ettermiddagene i uka men spesielt på lørdag og søndag formiddag (noen av butikkene og serveringsstedene holder nå også oppe på søndager). Tendensen med fraflytting fra området når man får barn har snudd og det vil derfor bli økt bruk av torget fra denne gruppen fremover. Gi dem en grunn til å komme på torget. Ungdom 14-16 år har selv tyret at de føler seg trygge der det finnes voksne (og spesielt mødre) til stede.

- Apoteket og deres kundegruppe metadonbrukerne bør heller ikke glemmes bort. 15 metadonbrukere henter daglig ut metadon-dosen sin på apoteket på torget. Disse er kjent for å være veldig greie og har nok fått et ufortjent dårlig rykte. Disse bør inkluderes i planleggingen av det permanente prosjektet.

- Pensjonister og ulike trygdede (mange fra nærliggende kommunale boliger) hang tidligere på det originale postkontoret og utenfor kiosken. Nå bruker de fortsatt kiosken, de «nye» benkene utenfor biblioteket og Søstre Nordby. Denne gruppen brukte torget mye og liker å sitte slik at de har oversikt og kan følge med på det som foregår.

- Tilretteleggelse for aldersblanding er viktig.

- Lag en blanding av åpne og mer intime soner.

Bruk av offentlig rom på nye måter

Å legge til rette for ulike behov som lek og utforskning, arrangementer og ulike aktiviteter er viktig og vi har derfor valgt å designe og konstruere en møblering hvor hver konstruksjon har en hovedfunksjon men som allikevel kan være flere ting på en gang. Torget er delt inn i ulike soner for ulike typer aktivitet; som bl.a. scene som også er skate/sparkesykkel-rampe, langbord som samtidig kan fungere som verkstedsbenker, sykkelparkering som også er sykkelverksted, sitteplasser som samtidig er et bevegelseslandskap som innbyr til lek, informasjonstårn som samtidig er et møtepunkt, lesestoler som også er mer intime snakkesoner osv.

I tillegg ønsket vi en beplantning som var mest mulig som naturlig vill natur. I en bydel hvor mange ikke bruker skogen aktivt, ønsket vi å bringe skogen til Tøyen.

Andre forslag som kom opp var:

- Skaterampe/akebakke
- Utegalleri
- Drivhus/dytkningsprosjekter

Workshop for aktører på torget 26.10.2015 på Søstrene Nordby

Alle aktører som har tilhold på Tøyen torg ble invitert, offentlige som private. Aktører representert var Søstrene Nordby, Deichmanske, blomsterbutikken, Fontenehuset, Postkontoret og Human Mote (i tillegg var vi rundt og snakket med samtlige som ikke kunne komme på aktørworkshopen).

I tillegg til å la ulike næringsaktører og andre komme med innspill på utformingen av selve torget ønsket vi å gi aktørene en mulighet til å få møte hverandre, noe vi fikk gode tilbakemeldinger på fra deltagerne, de savner virkelig et felles forum – en senterforening e.l. Ved å invitere til en uhøytidelig prat på Søstrene Nordby etter stengetid fikk vi innsikt i hvilke forventninger, drømmefunksjoner og utfordringer man så for seg i tillegg til noen gode råd:

Forventinger

- Mulighet for å trekke forretningen ut på gata for å arrangere torgdager/torgsalg.
- Forslag til regler under eventuelle torgdager: Ingen kampanjer, egne tilbud, kvalitet over kvantitet.
- Kostnadsfritt å bruke torget også for næringsaktørene
- Bord og benker som kan flyttes på
- Holdbart nok til lek, klatring og bevegelse.
- Flerfunksjonelt for alle aldersgrupper
- Mer planter og grønt
- Godt (mye bedre) renhold

Drømmefunksjon

- Fungerende som en italiensk piazza. Man møtes på tvers av generasjoner, tro og bakgrunn - som en generasjonspark
- Enkle dynamiske overbygg som kan romme ulike kulturaktiviteter med definerte rom
- Lav terskel for arrangementer og aktiviteter m/ tilgang på strøm til lys og lyd
- Scene for kulturarrangementer (musikk, teater, konserter)

- Mer sykkelparkering
- Hundeparkering
- Inngangspartiene til torget burde få en løft (og fortelle om hva som finnes inne på torget)
- Gratis internett på torget

Utfordringer

- Kommunens mangel på lydhørhet for ideer lokalt og mangel på kommunikasjon og dialog med de næringsdrivende på torget
- Manglende medvirkning rundt utviklingen av torget. Næringsaktørene har kun blitt invitert på et møte og ingen har fått sett de ferdige tegningene av det permanente torget
- Vedlikehold og rengjøring – for lite askebeger og søppelkasser, Spesielt søppeltømming og feiing rundt søppelkasser og på torget generelt. Ekstra ille er det på lørdager og søndager (spesielt ille nå etter at det har kommet så mange utesteder).
- Tydelighet rundt ansvar og eierskap mellom leietaker, utleier og kommune
- kunnskap om utendørsarealet inn mot lokalene. Hvem eier området utenfor bedriften/organisasjonen e.l?
- Må få definert hvor torget starter og slutter. Hvor sier man «Velkommen til Tøyen torg»?
- Miljøstasjonens plassering

Råd

- Ikke “over-design” og bruk varme og naturlige materialer. Stikkord for et egnet design på Tøyen torg: Ujålete, dynamisk, uformelt, lekent, lite høytidelig, innbyr til avslappethet
- Må være lett å vedlikeholde
- Medvirkning i prosesser av lokale ildsjeler i fremtidige prosesser

Gjennom byggeprosessen har ByVerkstedet ønsket å bidra til at aktørene på torget gjør det litt mer til «sitt», tar mer del i selve torget – noe som vil gjøre det mer levende. Ved for eksempel at blomsterhandelen får mulighet til å flytte deler av butikken sin ut på torget –og dermed gi torget et frodigere, grønnere og fargerikt uttrykk til glede for alle.

Biblioteket får lesebokser utenfor sitt lokale, noe som trekker funksjonen *bibliotek* ut på torgflaten. Medvirkningsprosessen i forkant av prosjektet er viktig for at de næringsdrivende skal føle seg hørt, og for at de skal etablere et eierskap til torget og et fellesskap med de andre som driver næringer der. En slik dialog tror vi er viktig for at næringene skal få lyst og guts til å ta i bruk torget og være deltakende aktører for et levende torg.

Flere av disse ønskene har vi forsøkt å ta hensyn til og man kan se resultatet på torget i dag – det finnes eksempelvis både mer lys, en scene, leseplasser, mer grønt, mer en sykkelstasjon og en egen hundeparkering. Og alt er bygget i tre, et levende, ujalte og inviterende materiale.

Designworkshop med elever fra Sofienberg ungdomsskole og Jordal ungdomsklubb

Del 1 – Første møte på Postkontoret

ByVerkstedet innledet et samarbeid med en 9. klasse fra Sofienberg ungdomsskole som har re-design som valgfag. Elevene fikk ansvaret for å redesigne de gamle trebenkene som allerede var i bruk på torget ved å gi dem en ny fargepalett og gi dem nye plasseringer.

For å sikre en faglig tilnærming for studentene arrangerte vi en designworkshop hvor fargelære og kunnskap om og observasjoner rundt hvordan mennesker beveger seg i offentlig rom sto i fokus.

Vi kontaktet elevene gjennom skolen. For å forsikre oss om at vi kunne få pratet med ungdom som i utgangspunktet var interessert i å skape noe med hendene, kunne vi også satse på en faglig tilnærming. Vi snakket med studentene om hvorfor de mente redesign er viktig. Da svarte de at de ønsket et fokus på gjenbruk – at dette er sentralt i dagens samfunn, de liker å lære nye ting, forandre ting og de liker å lage ting.

Første møtet med ungdommene var på Postkontoret hvor vi gjennom samtale fikk kartlagt ungdommenes syn på hvordan de oppfattet torget før oppussingen og hva de mente måtte til for at flere skulle ta i bruk torget.

På spørsmål om hvordan de oppfattet torget før oppussingen svarte de at det opplevdes kjedelig, mørkt og grått. Ungdommene mente at det som måtte til for at torget skulle bli et sted de selv (og andre) ville være var:

- Flere bord og stoler
- Bedre belysning
- Mer farger
- Mer planter
- Gratis internett

Del 2 – Designworkshop på torget og i K1 (det kommende allaktivitetshuset i Kolstadgt.1)

Ungdommene jobbet først med fargekomposisjon 1:1 på torget. De tok utgangspunkt i Ittens fargesirkel og jobbet med primær, sekundær- og tertiærfarger for å komme frem til noen paletter de mente fungerte mot fargen på bygninger og dekke.

De deltok også i samtaler med folk på torget om hva de tenkte at torget trengte. Sammen analyserte vi hvordan folk brukte stedet for å best mulig kunne omplassere benkene på nye steder.

Workshopen fortsatte på K1 med utprøvinger av farger, plasseringer og skalaer/størrelsesforhold. En stor plantegning og modeller av benkene ble tatt i bruk for at ungdommene på best mulig måte skulle få designe plasseringen av benkene selv. De var reflekterte og begrunnet alle valg de tok underveis. Siste del av workshopen var selve byggeprosessen der ungdommene istandsatte, pusset og malte benkene slik de hadde bestemt tidligere i arbeidet.

Underveis i prosessen har vi holdt en dialog med læreren deres som har virket svært fornøyd med opplegget og kunne fortelle at studentene snakket varmt om prosjektet til sine medstudenter og at de gjerne kan tenke seg å bli med på fremtidige prosjekter.

Ungdommene snakker med forbipasserende og brukere av torget om hvordan de bruker det og hva de ønsker seg på torget i fremtiden.

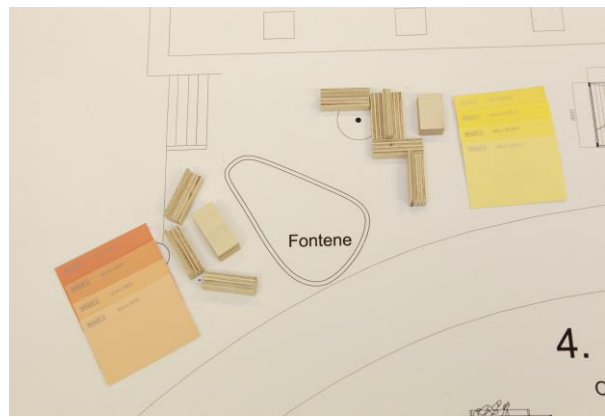
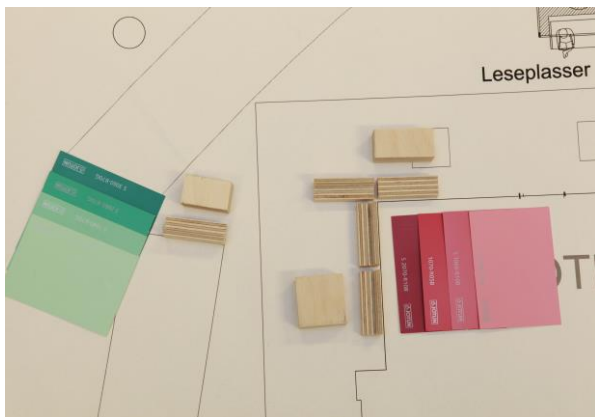
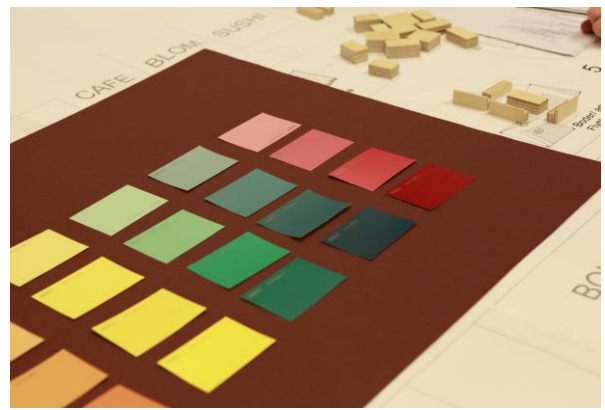
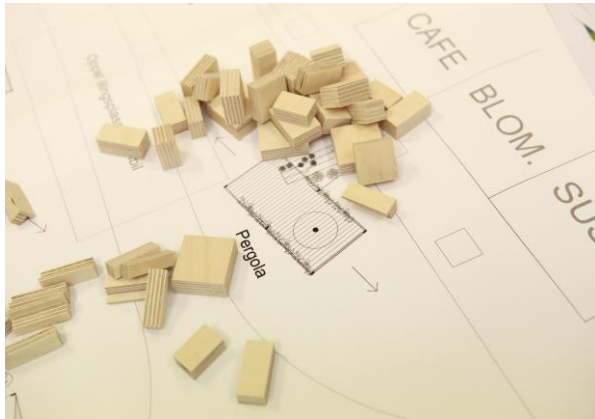
Noen av ungdommene med sine favorittfarger for de «nye» benkene på torget.

Vi holder ulike sekundær og tertiærfarger opp mot bygningskropper og torgflater.

Ungdommene vurderer ulike farger nøye og rangerer dem etter kunnskap om farger (og litt etter smak).

Eksempler på resultatene; valgte fargeskalaer og plasseringer av benker

Gjennom å involvere lokale barn og unge i prosessen og arbeidet, vil man skape et lokalt eierskap som ikke bare handler om de som har vært med – det vil også ha betydning å ha en i familien eller klassen som var med e.l., Vår erfaring er at dette hindrer hærverk etc.

Overlevering - åpningen av torget

Det ble arrangert en offisiell åpning av torget 1. desember med julegrantenning og ulike aktiviteter i samarbeidet med næringsaktører på torget og ildsjeler på Tøyen. Flere av butikkene og serveringsstedene hadde forlenget åpningstid, og i samarbeid med Søstrene Nordby ble det arrangert gratis pepperkakeverksted der mellom 100-140 barn deltok.

På torget var det servering av gløgg og pepperkaker og premiere for det nystartete Tøyenkorets første opptreden - på den nye scenen. Torget var fullpakket og det var stor stemning da torget ble offisielt åpnet av Catrine Carlsen fra Bymiljøetaten og leder for bydelsutvalget i bydel Gamle Oslo; Line Oma

Camilla Belsvik fra Tøyenkampanjen hadde fortellerstund for de minste i det nye utemøbelet.

ByVerkstedet hadde verksted i og utenfor containeren med bål, musikk og snekring av fuglekasser.

Veien videre – våre **BESTE TIPS**

Iom at medvirkningsprosjektet kom sent i gang er vårt råd å vente med å igangsette det permanente prosjektet til etter skolestart i august. Slik vil man kunne innhente kunnskap og erfaringer fra hvordan det midlertidige prosjektet fungerer også i vår/sommermånedene. I tillegg er denne perioden på året den beste på Tøyen, og særlig i sommerferien vil det være veldig synd om hele torget er en byggeplass. Dette er en periode på året hvor mange barn og unge bruker torget siden særlig mange (flere enn gjennomsnittet for byen) lavinntekstsfamilier og familier med ikke-vestlig bakgrunn ikke reiser bort på sommerferie, men blir i byen (og stort sett da på Tøyen) sommeren igjennom. Mange av disse reiser heller ikke på turer utenom de organiserte sommerferieklubbene i regi av bydelen/politiet.

De viktigste stikkordene for den permanente løsningen for torg og møblering:

- **GRØNT (MYE)**
- **LYS (GODT LYS, IKKE BARE FANCY DESIGN)**
- **FARGER SOM LIVER OPP**
- **UJÅLETE MATERIALBRUK**
- **DYNAMISK I BRUK**
- **FOR ALLE (MÅ VÆRE FOKUS PÅ DE SOM KOMMER TIL/BRUKER TORGET AV IKKE-KOMERSIELLE ÅRSAKER)**
- **MØTEPLASS**
- **GODT RENHOLD (TORGET MÅ DRIVES BEDRE ENN DET GJØRES I DAG– AV FOLK SOM ER MER TILSTEDEVÆRENDE OG SER BEHOVENE OG LEVER FOR Å HOLDE DET PENT OG RENT. GODT RENHOLD LEDER TIL MINDRE SKADEVERK).**
- **GRATIS INTERNETT PÅ HELE TORGET**
- **MEDVIRKNING, MEDVIRKNING OG MEDVIRKNING**
- **INFORMASJON, INFORMASJON OG INFORMASJON**
- **DIALOG, DIALOG OG DIALOG**

ByVerkstedet vil gjennom 2016 ta på seg ansvar for vedlikehold av selve prosjektet, etter avtale med BYM.

Dokumentasjon

- Det er laget ti intervjuer med ulike brukere av torget med tilhørende portrettbilde. Disse er overlevert BYM og krediteres «Kjersti Gjems Vangberg».
- Det er laget en film om prosjektet. Denne er overlevert BYM.
- Det er laget en timelapse-film fra hele prosjektets konstruksjon. Denne er overlevert BYM.
- Det er kommet inn en del tilbakemeldinger i sosiale medier – både på BYM og ByVerkstedets FB-sider, se vedlegg.
- Det ligger mange bilder på ByVerkstedets FB-side. Disse kan brukes fritt av BYM mot kreditering «ByVerkstedet» eller fotograf Kjersti Gjems Vangberg der dette er oppgitt.

BYVERKSTEDET 2016
WWW.BYVERKSTEDET.NO
<https://www.facebook.com/byverkstedet>

